

Anna Jarl
Jurist
Telefon 08-508 28 179
anna.jarl@miljo.stockholm.se

Miljödomstolen
Nacka tingsrätt
Box 1104
131 26 Nacka Strand

ÖVERKLAGANDE AV FÖRELÄGGANDE ATT UTFÖRA UNDERSÖKNING AV OLJELÄCKAGE M.M.

Yrkande

Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd yrkar att överklagandet avslås och att länsstyrelsens beslut den 21 augusti 2008 fastställs.

Grunder

Det har konstaterats att det förekommer olja i marken på fastigheten Sädeskorvet 41 och att det finns skäl att anta att denna olja läckt ut från den grupptankanläggning på fastigheten Sädeskorvet 74 som konkursgäldenären EFAB Ett Energi & Fastighetsteknik Aktieföretag (EFAB) använt i sin verksamhet. Konkursboet har fortsatt bedriva verksamheten genom att försälja olja och avveckla tankar. Grupptankanläggningen är att betrakta som ett s.k. förvaringsfall och därmed en pågående miljöfarlig verksamhet. Konkursboet var därför verksamhetsutövare enligt miljöbalken. För verksamheten gäller Naturvårdsverkets föreskrift om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24). Detta innebär att konkursboet var ansvarigt för att, åtminstone som ett första steg, undersöka markföroreningens omfattning, vidta försiktighetsåtgärder så att ytterligare olja inte rann ut samt att avveckla tankanläggningen på i författning föreskrivet sätt.

Utveckling av grunderna

Miljööverdomstolen har i två skilda domar meddelade den 4 juni 2008 (MÖD 2008:13 och 2008:14) bekräftat vad som anförs i förarbeten och i tidigare praxis att konkursbon i vissa fall är att betrakta som verksamhetsutövare enligt miljöbalken. Om ett konkursbo fortsätter att bedriva konkursgäldenärens verksamhet och därigenom bidrar till föroreningen kan boet i princip göras ansvarigt för utredning och efterbehandling enligt 10 kap 2 § miljöbalken i dess lydelse före den 1 augusti 2007. Även om konkursboet inte bedriver någon verksamhet i egentlig mening kan boet ändå enligt praxis göras ansvarigt för utredning och efterbehandling. Detta förutsätter dock att boet förvarar och har rådighet över det objekt som ska behandlas.

Förvaltningen anser att EFAB:s konkursbo är att betrakta som verksamhetsutövare enligt miljöbalken eftersom man har levererat olja till kunder efter konkursutbrottet och det är upplyst från Kronofogdemyndighetens tillsynsavdelning att i massakostnaderna ingår bl a rengöring av avveckling av tankar. Konkursboet har dessutom haft rådighet över grupptankanläggningen, vilket bland annat har kommit till uttryck genom att konkursförvaltaren avyttrat den olja som förvarades i anläggningen. Förvaltningen anser mot bakgrund av detta att konkursboet är verksamhetsutövare enligt miljöbalken och att nämnden därmed kan ställa krav på boet att utreda föreningens omfattning. Konkursboet har därvid ansvar för att visa att det inte har läckt ut olja från anläggningen efter konkursutbrottet (jfr MÖD 2002:16 angående konkursbos ansvar för lastbil som läckt ut diesel) samt p.g.a. att förvaringen av olja är att betrakta som ett s.k. förvaringsfall, vilket enligt praxis ska betraktas som en pågående miljöfarlig verksamhet.

Av doktrinen (Lavin, Viteslagstiftningen – en kommentar) framgår att konkursförvaltaren alltid kan utses till adressat för ett föreläggande riktat mot ett konkursbo. Bakgrunden till detta är att det tidigare varit omdiskuterat huruvida ett konkursbo har tillräcklig rättskapacitet för att kunna betraktas som en juridisk person. Mot bakgrund av senare års praxis i ärenden där konkursbon förelagts vidta åtgärder, torde det inte längre råda någon större oklarhet kring frågan. I det nu aktuella ärendet valde förvaltningen att rikta föreläggandet mot konkursförvaltaren.

Konkursförvaltaren har i Länsstyrelsen invänt att tanken abandonerats. Det kan bl a mot bakgrund av HD:s uttalande i det av Länsstyrelsen åberopade avgörandet (NJA 2004 sid 777) diskuteras om abandonering är en möjlig rättshandling i detta sammanhang. Även om tanken genom abandoneringen inte återgått till konkursgäldenären, utan endast övergivits – och därför skulle vara sakrättsligt tänkbar -utgör förfarandet en avveckling av tanken, vilket skall ske enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Så har inte skett i detta fall även om konkursboet synes ha avvecklat andra tankar som har ingått i konkursboet. Konkursförvaltaren har genom att driva verksamheten vidare haft ansvar för att avveckling skett på rätt sätt. Om medlen i boet inte varit tillräckliga för att på ett korrekt sätt avveckla tanken, hade förvaltaren haft att anmäla saken till Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Så har inte skett.

I miljödomstolen har konkursförvaltaren vidare anfört att konkursen avslutades den 15 oktober 2007 och Miljö- och hälsoskyddsnämndens föreläggande av den 19 oktober 2007 därför inte lagligen kunde riktas mot honom. Det är till en början anmärkningsvärt att denna uppgift lämnas först i Miljödomstolen. Förvaltningen har tidigare inte i något sammanhang fått upplysning om konkursens avslutande och konkursboets upplösning. Inte heller vid ärendets behandling i Länsstyrelsen har förvaltaren upplyst härom.

Oavsett bakgrunden till detta, menar nämnden att konkursförvaltaren, genom att fortsätta driva verksamheten och avvecklat tanken utan att följa gällande regler, enligt reglerna i 2 kap 8 § och 10 kap 2 § miljöbalken, är ansvarig för det avhjälpande som skall ske enligt bestämmelserna i 10 kap miljöbalken. Det gäller särskilt som han inte anmält förhållandet

till nämnden och nämnden därmed saknat möjlighet att ingripa under den tid som han förvaltade konkursboet

Konkursförvaltaren har åberopat NJA 2006 s 662 till stöd för att en konkursförvaltare inte kan åläggas ansvar för att bestämmelserna i miljöbalken med tillhörande författningar efterlevs. I det åberopade rättsfallet var emellertid situationen den, att konkursförvaltaren inte fortsatt driften av konkursgäldenärens verksamhet.

HD anför i avgörandet: ”Skyldigheten för en konkursförvaltare att se till att det miljöfarliga avfallet omhändertas kan i ett sådant fall inte sträcka sig längre än konkursboets förmåga att bekosta omhändertagandet, såvida inte bidrag till kostnaderna kan utverkas från annat håll. Det kan inte antas vara avsett att konkursförvaltaren, som en av det allmänna utsedd förtroendeman, skulle vara skyldig att bekosta omhändertagande av konkursboets miljöfarliga avfall med egna medel. En sådan ordning ter sig så orimlig att MB:s straffrättsliga bestämmelser inte kan vara tillämpliga på en underlåtenhet från förvaltarens sida att själv betala kostnaderna för det miljöfarliga avfallets omhändertagande.”

När det gäller EFABs konkursbo har verksamheten drivits vidare och boet har uppenbarligen haft viss förmåga att bekosta omhändertagandet av i varje fall vissa tankar och i varje fall har förvaltaren inte anmält till Miljö- och hälsoskyddsnämnden att boets medel inte förslår till en korrekt avveckling av grupp tanken på Sädeskornet 74. Nämnden kunde då hos Kronofogdemyndigheten ha begärt verkställighet enligt reglerna i 33 kap 3 § miljöbalken, vilket hade aktualiserat en skadeanmälan till saneringsförsäkringen. Det framgår också av Kronofogdemyndighetens Handbok för konkurstillsyn, 2.2.10 Miljöfarlig verksamhet.

HDs avgörande i NJA 2006:662 kan inte rimligen tolkas så, att en konkursförvaltare generellt i alla situationer skulle vara undantagen från miljölagstiftningen. Det måste vara möjligt att rikta ett föreläggande mot en konkursförvaltare även när konkursen är avslutad om det skett, som i förevarande fall, utan att gällande regler iakttagits. De övriga instrument som följer av konkurslagstiftningen för att åstadkomma rättelse av en konkursförvaltare är inte avsedda att tillämpas av en tillsynsmyndighet. Något föreläggande mot konkursgäldenären är inte möjligt eftersom bolaget genom avslutandet av konkursen är upplöst enligt 25 kap 50 § aktiebolagslagen. Det förhållandet att tanken abandonerats, torde inte innebära att förvaltaren saknar möjlighet att efterkomma förvaltningens föreläggande. Det är i varje fall inte visat att någon annan skulle ha tagit hand om tanken.

Med vänlig hälsning
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm

Gunnar Söderholm, Förvaltningsdirektör